

วิเคราะห์การบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน**AN ANALYSIS OF THE ORDINATION OF THE ELDERLY IN PRESENT THAI SOCIETY****พระกิตติฐานันดร ชิชณพงค์¹, สุรัตน์ พักน้อย, สรวิรัชญ์ วงษ์สอาด**

Phra Kttithanun Chidsanupong, Surat Paknoi, Sorawit Wongsaaad

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanayasridvaravadi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: chisnu@gmail.com¹

Received 24 June 2024; Revised 26 July 2024; Accepted 5 January 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบวชพระของผู้สูงอายุในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน 3) เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า การบวชพระ คือ การสละเพศคฤหัสถ์สู่ความเป็นเพศบรรพชิต เป็นนักบวชในบวรพระพุทธศาสนา ประพฤติพรหมจรรย์ ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน ได้แก่ 1) บวชเพื่อบรรลุพระนิพพาน 2) บวชเพราะต้องการสั่งสมบารมี 3) บวชเพราะต้องการทำความดี ในบั้นปลายชีวิต 4) การบวชพระเพราะสาเหตุอื่นๆ โดยมีรูปแบบของการบวชพระ คือ ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา การบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบันเป็นการนำพาตนให้พ้นไปจากภาวะของความเป็นฆราวาสเป็นการดำเนินชีวิตให้พ้นจากกิเลสโดยการอบรมตนทางกาย วาจา และใจ ให้สูงขึ้น จนถึงภาวะของความพ้นทุกข์ ดังนั้นการบวชพระของผู้สูงอายุในพระพุทธศาสนาเถรวาท ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมีทั้งผู้สูงอายุที่บวชเป็นพระแล้วมีพฤติกรรมที่ดี และไม่ดี ซึ่งปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน คือ 1) ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ 2) ปัญหาสุขภาพทางจิตใจของผู้สูงอายุ

จากการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบันนั้น คือ 1) วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุก่อนเข้ามาบวช 2) วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุหลังการบวช โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชของผู้สูงอายุในสังคมไทย คือ 1) ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้ามาขอบวชอย่างละเอียด 2) จัดให้มีการอบรมผู้สูงอายุที่เข้ามาบวช ทั้งก่อนบวชและหลังบวช 3) ดูแลรักษาพระภิกษุไข้ ด้วยวิธีที่พระพุทธองค์ทรงวางหลักการไว้ และ 4) ปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องเพื่อสุขภาพจิตใจที่ดี ซึ่งจะทำให้การบวชพระของผู้สูงอายุมีความเจริญก้าวหน้า และได้พระสงฆ์ที่เป็นประโยชน์พระพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ: วิเคราะห์, การบวชพระ, ผู้สูงอายุ, สังคมไทยปัจจุบัน

Abstract

This thesis has three objectives: 1) to study the ordination of monks by the elderly in Theravada Buddhism; 2) to study the problems of ordination of monks by the elderly in present-day Thai society; 3) to analyze and find solutions to the problems of ordination of monks. Monks of the elderly in Thai society This research is document research. The research results found that Ordination as a monk is the act of renouncing the gender of a layperson to become a monk. He is a monk in Buddhism. Practice chastity Follow the Dharma and Discipline The objectives of monk ordination for the elderly in present-day Thai society are: 1) ordination to achieve nirvana, 2) ordination because they want to accumulate merit, 3) ordination because they want to do good deeds. at the end of life 4) Ordination as a monk for other reasons, with the form of ordination as a monk being Natticatutthakammaupasampada. consistent with the discipline. The ordination of monks by the elderly in present-day Thai society is a way of leading them to escape from the state of secularity and to lead a life free from defilements. By training oneself in body, speech, and mind to rise to the state of freedom from suffering. Therefore, the monk ordination of the elderly in Theravada Buddhism Since the Buddha's time, there have been both good and bad behavior of elderly monks who have been ordained as monks. Problems with monk ordination in today's Thai society are 1) health problems of elderly monks, 2) mental health problems of elderly monks.

From the analysis of the guidelines for solving the problem of monk ordination of the elderly in current Thai society, it is 1) analyzing the solution to the problem of monk ordination of the elderly before becoming ordained, and 2) analyzing the solution to the problem. Ordination of monks by the elderly after ordination The guidelines for solving the problem of ordination of the elderly in Thai society are: 1) thoroughly examine the qualifications of those applying for ordination; 2) provide training for the elderly who enter Come ordain Both before ordination and after ordination. 3) Take care of sick monks. with the method that the Lord Buddha laid down the principles of gut health and 4) practicing correct Dhamma for good mental health. This will make the monk ordination of the elderly progressive. and received monks who would be useful to Buddhism further.

Keywords: Analysis, ordination, elderly, Present Thai Society

บทนำ

ประเทศไทยเป็นดินแดนหนึ่งที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งพระธรรมทูตมาเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อครั้งพระองค์ทรงส่งพระสงฆ์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังแว่นต่าง ๆ รวม 9 สาย ซึ่งในสายที่ 8 พระโสณเถระและพระอุตตรเถระเป็นหัวหน้าสายมายังดินแดนสุวรรณภูมิ พระเถระประดิษฐานพระศาสนาให้มั่นคงในสุวรรณภูมิตั้งแต่นั้นมา พระพุทธศาสนามีคุณูปการและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเกื้อกูลวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสังคม หรือด้านศิลปกรรม เพราะเหตุนี้ พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักที่สำคัญของประเทศไทย คู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด องค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นพระประมุขของชาติทุก ๆ พระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงเจริญรุ่งเรือง ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมา วิถีชีวิตของคนไทยจึงมีความเกี่ยวข้องและผูกพันกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อถือและหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาแทรกผสมผสานซึมซาบอยู่กับคนไทย ทั้งในแนวความคิด จิตใจ และกิจกรรมแทบทุกด้านของคนไทย โดยนำหลักการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยอย่างลึกซึ้ง และเป็นที่มาของวัฒนธรรม ประเพณี ที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเอกลักษณ์มรดกของชาติไทยตราบนานเท่าทุกวันนี้

การบวชพระเป็นประเพณีสืบเนื่องในพระพุทธศาสนาที่คนไทยถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน มีคำนิยามที่ว่า ลูกผู้ชายเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ หรือที่เรียกว่าอายุครบบวช แล้วจะต้องบวช เมื่อผ่านการบวชพระแล้ว คนก็จะเรียกว่า ทิด ซึ่งมาจากคำว่า บัณฑิต ที่หมายถึง ผู้มีความรู้ ผ่านการอบรมสั่งสอนมาแล้ว ซึ่งการบวชพระถือว่าเป็นการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีมีศีลธรรม เป็นการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด และเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน การที่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ได้มาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ด้วยเหตุที่มีการบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา การบวชพระจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ชายที่นับถือพระพุทธศาสนาทุกคน ผู้ชายไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาเมื่ออายุครบบวชแล้วจะต้องหาโอกาสเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ ซึ่งนอกจากการบวชพระตามประเพณีแล้ว ยังมีอีกหลายเหตุผลที่ทำให้คนบวช เช่น บวชเพื่ออุทิศส่วนกุศล บวชเพื่อแก้บน บวชเพื่อแก้กรรม บวชเพราะว่างาน ฯลฯ การบวชพระแล้วลาสิกขาเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมไทย ดังนั้น ผู้ชายไทยจำนวนมากจึงได้บวชพระหลายครั้ง โดยส่วนมากแล้วมักจะเคยบวชกันอย่างน้อยก็หนึ่งครั้ง คนที่ไม่เคยบวชพระก็ปรารถนาที่จะได้บวชสักครั้งในชีวิต

ผู้ชายไทยหลายคนที่เคยบวชพระ ได้สัมผัสถึงความสงบสุขในเพศบรรพชิต และต้องการดำรงชีวิตภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์ แต่มีความจำเป็นต้องสึกออกมาด้วยความอาลัยในสมณเพศ เพราะมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ จึงได้วางแผนที่จะออกบวชอีกเมื่อหมดภาระแล้ว หรือภายหลังการเกษียณอายุ เพราะความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ต้องการศึกษาและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เพื่อความหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด หรือเพื่อการสั่งสมบุญบารมี หรือเพื่อความสุขสงบของชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่ควรอนุโมทนาที่มีผู้ต้องการจะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย เป็นนื่อนานาบุญผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา แต่จากการติดต่อสอบถามได้พบว่า วัดหลายแห่งโดยเฉพาะวัดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ไม่บวชให้กับผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป หรือบวชให้เฉพาะผู้สูงอายุที่กำหนดวันสึกเท่านั้น ซึ่งสร้างความยุ่งยากลำบากให้กับผู้สูงอายุที่ประสงค์จะบวชพระระยะยาวในการหาวัดเพื่อบวชพระ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร, ปริมณฑล ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า ทำไมวัดแต่ละแห่งจึงมีหลักเกณฑ์ในการบวชพระของผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน, ควรหรือไม่ที่

ปฏิเสธไม่บวชพระให้กับผู้สูงอายุที่ต้องการบวชพระในระยะยาวด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์การบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน” เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การบวชพระของผู้สูงอายุในพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่ามีความเป็นมาอย่างไรในประเทศไทย รวมถึงปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบันทั้งก่อนการบวชพระและภายหลังที่ได้บวชเป็นพระแล้ว เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา หรือบรรเทาปัญหานี้ให้ลดน้อยลงต่อไป

การบวชพระของผู้สูงอายุในพระพุทธศาสนาเถรวาท

การบวชพระ คือ การสละเพศคฤหัสถ์สู่ความเป็นเพศบรรพชิต เป็นนักบวชในบวรพระพุทธศาสนา ประพฤติพรหมจรรย์ ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์มีดังนี้ 1) บวชเพื่อบรรลุนิพพาน 2) บวชเพราะต้องการสั่งสมบารมี เพื่อบรรลุนิพพานอันสูงยิ่งที่ตนปรารถนา 3) บวชเพราะต้องการทำความดี ในบั้นปลายชีวิต เพื่อการไปสู่สุคติภายหลังจากสิ้นชีวิตในชาตินี้แล้ว 4) การบวชพระเพราะสาเหตุอื่น ๆ รูปแบบของการบวชพระ คือ ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา ซึ่งเป็นการบวชพระโดยให้คณะสงฆ์ประชุมกันในอุโบสถ โดยมีพระภิกษุรูปหนึ่งแจ้งว่ามีผู้ขอบวชเมื่อประกาศครบสี่ครั้งไม่มีพระรูปใดคัดค้าน ถือว่าผู้ขอบวชได้รับการยอมรับให้เป็นพระภิกษุ

พระวินัยได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดกรองผู้บวชไว้มากมาย ทั้งช่วงก่อนและในระหว่างที่ทำการอุปสมบท อันเป็นข้อห้ามและขออนุญาตให้บวชหรือไม่ให้บวช และมหาเถรสมาคมได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคม และระเบียบมหาเถรสมาคม ที่มีความสอดคล้องกับพระวินัยและมีข้อกำหนดที่เพิ่มเติมมากขึ้นจากพระวินัยด้วย ซึ่งพระอุปัชฌาย์ คือ ผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เป็นประธานและรับผิดชอบในการบวชพระหน้าที่หลักของพระอุปัชฌาย์มี 2 ประการ คือ 1. เป็นผู้รับผิดชอบและรับรองผู้บวชในพิธีบรรพชาอุปสมบท 2. เป็นผู้ปกครองคอยดูแล แนะนำ ตักเตือนและติดตามความเป็นอยู่ของผู้ที่ตนบวชให้ ดังนั้น พระอุปัชฌาย์จึงมีความสำคัญต่อผู้บวชพระตั้งแต่ก่อนการบวชพระ ในระหว่างที่ทำพิธีการบวชพระ จนถึงภายหลังจากที่บวชเป็นพระภิกษุแล้ว พระอุปัชฌาย์ต้องอบรมสั่งสอนดูแลความประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุที่ตนบวชให้ด้วย

คำว่า ผู้สูงอายุ นั้น มีคำอื่นที่มีความหมายตรงกันหลายคำ เช่น ผู้สูงวัย วัยชรา วัยทอง วัยดึก วัยตกกระ ผู้แก่ ผู้เฒ่า ไม่ไถ่ผู้เป็นต้น ในทัศนะของพระพุทธศาสนา คำว่า “ผู้สูงอายุ” มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ชรา” ที่หมายถึง ความแก่ ความคร่ำคร่า ความมีฟันหลุด ความมีผมหงอก ความมีหนังเหี่ยวย่น ความเสื่อมอายุ ความแก่หง่อมแห่งอินทรีย์ในหมู่สัตว์นั้น ๆ ความแก่หง่อม เสื่อมโทรมไปของร่างกายมนุษย์และสัตว์ที่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติอันเนื่องมาจากการทนอยู่ไม่ได้นานของสิ่งนั้นที่ถูกลิตรอนไปด้วยอำนาจของเวลา สำหรับประเทศไทยนั้น มีกำหนดในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ว่า “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

ผู้ที่บวชพระในสมัยพุทธกาล ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการบวชพระเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ มีความตั้งใจที่แน่วแน่ในการประพฤติพรหมจรรย์ ดำเนินชีวิตที่ทวนกระแสของกิเลส ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ซึ่งแตกต่างจากการบวชพระในสมัยปัจจุบัน ที่มีผู้บวชด้วยวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ทางด้านกระบวนการคัดกรองและขั้นตอนการบวชพระตามพระวินัยและกฎหมายมหาเถรสมาคมนั้น หากพระอุปัชฌาย์ยึดถือปฏิบัติด้วยความรอบคอบจริงจัง จะทำให้ผู้ที่คุณสมบัติทางกายภาพที่เหมาะสมเข้ามาเป็นพระสงฆ์ และพระอุปัชฌาย์มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนพระสงฆ์ที่ตนบวชให้จนกว่าจะครบพรรษา 5 ที่เรียกว่า นิสสัยมุตตกะ มีความรู้ธรรมวินัยพอรักษาตัวได้แล้ว ไม่ต้องถือนิสัยในพระอุปัชฌาย์แล้ว สำหรับผู้สูงอายุที่เข้ามาบวชพระนั้น ตั้งแต่สมัย

พุทธกาลมีทั้งผู้สูงอายุที่บวชเป็นพระแล้วมีพฤติกรรมที่ดี และไม่ดี ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะแต่ละบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับวัยของผู้บวชพระแต่อย่างใด

ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่มาของผู้บวชที่กระทำผิดหลักพระธรรมวินัย ทำให้เกิดความเสื่อมเสียทั้งต่อตนเองและต่อพระพุทธศาสนานั้น ส่วนหนึ่งมาจากตัวของผู้บวชเอง และอีกส่วนมาจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น ผู้ทำหน้าที่บวช ระบบการกลั่นกรองที่หละหลวม การอบรมสั่งสอนหลังการบวช ดังนี้

1. ปัญหาสุขภาพของพระสูงอายุ ปัญหาสุขภาพของพระสูงอายุในสังคมไทยนั้น แบ่งประเภทของปัญหาออกเป็นปัญหาสุขภาพทางร่างกาย และปัญหาสุขภาพทางจิตใจ ซึ่งปัญหาสุขภาพทางร่างกายของพระสูงอายุ เกิดขึ้นตามธรรมชาติของผู้สูงอายุ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ที่เสื่อมถอยลงไป ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

2. ปัญหาสุขภาพทางจิตใจของพระสูงอายุ ย่อมเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เหมือนกับบุคคลทั่วไป เพราะร่างกายและจิตใจต้องอาศัยซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั้น มองเห็นได้ชัดเจนกว่าการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ โดยเฉพาะการเสื่อมถอยของร่างกายพระสูงอายุ ที่ก่อให้เกิดโรคภัยได้ง่าย และมีผลมาถึงจิตใจและอารมณ์ของพระภิกษุสูงอายุด้วย

3. ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุก่อนบวชในพระพุทธศาสนา แบ่งปัญหาตามวัตถุประสงค์ของการบวช และปัญหาการบวชพระของผู้ที่รับบวช ซึ่งปัญหาการบวชพระตามวัตถุประสงค์ คือ การบวชตามประเพณี, การบวชเพื่อการตอบแทนบุญคุณมารดาและบิดา ซึ่งการบวชสองประเภทนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการบวชระยะสั้น ทำให้ผู้บวชมีระยะเวลาจำกัดในการบวช ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ และพระธรรมวินัยได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้ไม่สนใจที่จะเรียนรู้ และการบวชเพื่อที่จะได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน จะเป็นปัญหาต่อพระพุทธศาสนาได้ ในกรณีที่มีแต่ศึกษาหาความรู้ในทางโลก โดยไม่ได้สนใจที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อการลดละกิเลส และการบวชพระเพื่อต้องการพ้นจากความทุกข์ อาจมีปัญหาดังนี้ คือ 1. การขาดกัลยาณมิตร 2. ปัจจัยภายในจิตใจของผู้บวช ที่ต้องใช้ความเพียรพยายามในการต่อสู้กับกิเลส และต้องมีความเข้มแข็งอดทนต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ 3. เรื่องสถานที่และสภาพแวดล้อม ที่ผู้บวชต้องการอยู่แบบวิเวก ผู้คนไม่พลุกพล่าน ซึ่งทำให้ยากต่อการปฏิบัติธรรม ส่วนปัญหาการบวชพระของผู้ที่รับบวช ซึ่งหมายถึง พระอุปัชฌาย์ ในทางปฏิบัติ เจ้าอาวาสวัดที่ไม่มีพระอุปัชฌาย์ ก็คือผู้รับบวชเช่นกัน สำหรับปัญหาของผู้รับบวชก่อนการบวชพระของผู้สูงอายุ คือ ปัญหาด้านการคัดกรองของผู้รับบวชที่ปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการตามพระวินัยและกฎหมายเถรสมาคมด้วยความรอบคอบจริงจัง

4. ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุหลังบวชในพระพุทธศาสนา จำแนกปัญหาได้ดังนี้ คือ

ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุบวชในระยะสั้น มีดังนี้

1) ปัญหาการขาดการอบรมให้ความรู้ พระอุปัชฌาย์, พระอาจารย์, พระพี่เลี้ยงไม่ใส่ใจให้ความรู้และแนะนำข้อปฏิบัติ เพราะเป็นการบวชระยะสั้น ผู้บวชคงมีได้หวังที่จะศึกษาพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง เป็นเพียงการบวชตามวัตถุประสงค์

2) ปัญหาเรื่องสถานที่ วัดหลายแห่งจัดให้พระสงฆ์อยู่รวมกันจำนวนมากภายในกุฏิเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหา เช่น การจับกลุ่มมั่วสุมกัน, ไม่มีความสงบ

3) ปัญหาการคัดกรองที่ไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากพระอุปัชฌาย์บางรูปบวชให้โดยไม่ได้ทำการคัดกรองผู้บวชพระด้วยความรอบคอบจริงจัง

4) พระสงฆ์ไม่มีความสนใจที่จะศึกษาพระธรรมวินัยและปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง จึงเป็นการบวชเพื่อรอวันสึก 5. อุปนิสัยของผู้บวชที่ไม่ดี ประกอบด้วยขาดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ไม่ได้มีความตั้งใจบวชเป็นพระ แต่บวชเพราะมีความจำเป็น เช่น การบวชแก้บน การบวชหน้าไฟ ฯลฯ ก. ผู้ที่บวชพระในระยะสั้น อาจจะขาดความระมัดระวังในการครองเพศบรรพชิต เช่น การประพฤติตนที่ไม่สำรวมระวัง, การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสมได้ ข. ผู้รับบวช ขาดความเอาใจใส่ในการคัดกรองผู้ขอบวชตามพระวินัยและกฎหมายเถรสมาคม เพราะเห็นว่า เป็นการบวชระยะสั้น ดังนั้น จึงอาจรับผู้ขอบวชที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้

ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุที่บวชระยะยาว จากการศึกษาจำแนกปัญหาได้ดังนี้ 1 ปัญหาการอบรมหลังบวชสำหรับผู้บวชเพื่อการหลุดพ้น ก. ปัญหาด้านบุคลากร ครูบาอาจารย์ผู้ให้คำแนะนำอบรมในด้านวิปัสสนากรรมฐาน มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการบวชเพื่อความปลอดภัย เพราะจำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์ที่สามารถอบรมสั่งสอนด้วยวิธีการและแนวทางที่ถูกต้อง :ไม่พาให้หลงทาง ข. ปัญหาภายในจิตใจ เพราะพระผู้สูงอายุที่บวชเพื่อการหลุดพ้น ต้องปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลส ที่มีอยู่ภายในจิตใจของตน ต้องมีกำลังใจสูงพอที่จะฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการ หากพระผู้สูงอายุมีจิตใจที่ไม่เข้มแข็งหรือเกิดความท้อถอย ล้มเลิกเสียกลางคันเมื่อพบกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ค. ในกรณีที่ผู้บวชอาศัยอยู่วัด อาจมีกิจต่าง ๆ ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติธรรมเพื่อการขัดเกลาจิตใจในการละกิเลส และหากบุคคลรอบข้างมีส่วนในการขัดขวางหรือไม่สนับสนุนการปฏิบัติธรรมก็อาจจะเป็นปัญหาได้ 2 ปัญหาการอบรมหลังบวชสำหรับผู้บวชเพื่อมีโอกาสในการศึกษา คือ.ก. ปัญหาด้านสถานที่ วัดที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองส่วนมากไม่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทำให้พระภิกษุที่ต้องการศึกษาเล่าเรียน ต้องเข้ามาในตัวเมืองและในกรุงเทพมหานคร, ปัญหาด้านบุคลากร ในที่นี้หมายถึง พระอาจารย์ผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอน ซึ่งมีน้อย ขาดความรู้ความสามารถในการสอน ขาดความเต็มใจและรักในการสอน ข. ปัจจัยภายใน คือ ผู้บวชเป็นพระนั้นด้อยคุณภาพ ไม่มีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน ก็ยากที่จะทำให้การอบรมสั่งสอนได้ผลดี หรือหากผู้บวชมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ มีร่างกายไม่แข็งแรง เจ็บไข้ได้ป่วย ค. ปัญหาจากบริบททางสังคม ในยุคปัจจุบัน ผู้คนมีการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันกันอย่างแพร่หลาย นอกจากการศึกษาเรียนรู้แล้ว ยังสามารถใช้ในทางด้านที่เป็นไปในทางเอื้อต่อกิเลส หากพระสงฆ์ใช้งานในทางที่ไม่เหมาะสม อาจจะนำความเสื่อมเสียให้กับตนเอง และพระพุทธศาสนาได้]

วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน

วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบันนั้น จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปและเสนอแนวทางแก้ไข ดังนี้ คือ

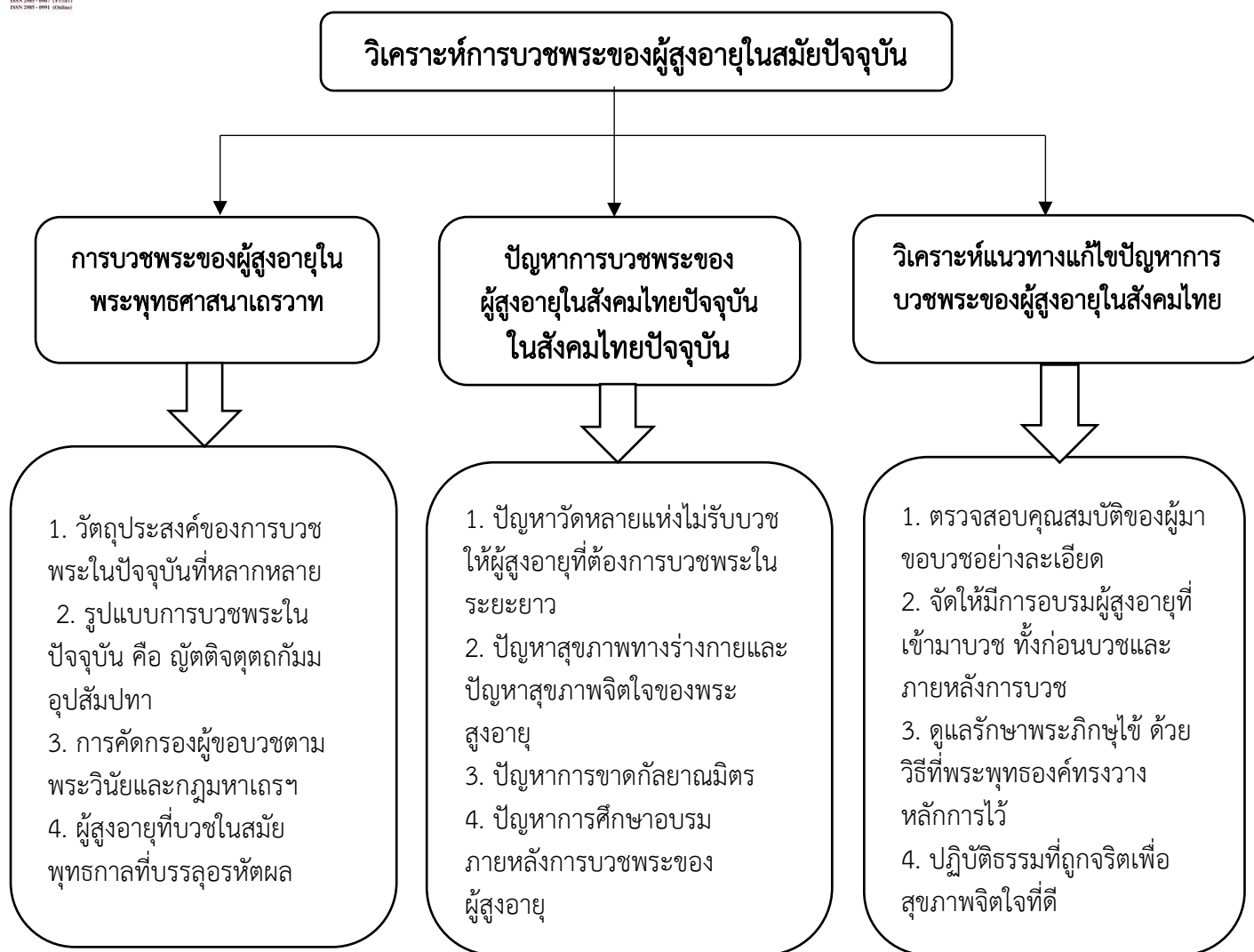
1. วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุก่อนเข้ามาบวช ปัญหาก่อนการบวชพระของผู้สูงอายุ คือ การหาวัดบวช เนื่องจากมีวัดหลายแห่งปฏิเสธไม่บวชให้กับผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ต้องการบวชระยะยาว แก้ไขปัญหาด้วยการยกเลิกกฎระเบียบนี้ ด้วยเหตุผลดังนี้ ก. พระวินัยและกฎหมายเถรสมาคมไม่มีข้อห้ามผู้สูงอายุที่มีร่างกายปกติบวช ค. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 มาตรา 11 บัญญัติว่า ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (2) การศึกษา การศาสนา ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ง. ผู้สูงอายุมีความชอบธรรมในการอุปสมบทตามหลักสิทธิมนุษยชน จ. ขัดต่อ

รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 27 มาตรา 31 ฉ. อ้างถึงการบรรลุนิติภาวะของผู้สูงอายุที่เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุสามารถบรรลุนิติภาวะได้เท่าเทียมกับพระภิกษุในวัยอื่น 1.1. วิเคราะห์การบวชพระของผู้สูงอายุที่มาขอบวช ก ผู้รับบวชต้องจัดให้มีการอบรมก่อนการบวช ข ผู้ขอบวชต้องมีผู้รับรอง ซึ่งเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ ค ผู้ขอบวชต้องมาอยู่วัดก่อนบวช เพื่อตรวจสอบประวัติ จ. ผู้ขอบวชต้องท่องคำขอบวชได้ถูกต้องทั้งหมด 1.2 วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาในการคัดกรองของพระอุปัชฌาย์ ก. จัดอบรมพระอุปัชฌาย์ให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องของการบวช ข. ผู้ขอบวชต้องถูกตรวจสอบประวัติอาชญากรรม และตรวจสุขภาพก่อนบวช ควรเข้มงวดในเรื่องนี้ทุกวัด ค. ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการอุปสมบทแก่ผู้ขอบวชโดยเจ้าอาวาสวัดแห่งนั้นหรือพระพี่เลี้ยงที่เหมาะสม และหากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นกับผู้บวชพระให้พระพี่เลี้ยง, เจ้าอาวาสวัดแจ้งกับพระอุปัชฌาย์เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไข

2. วิเคราะห์การแก้ไขปัญหการบวชพระของผู้สูงอายุหลังการบวช 2.1 วิเคราะห์การแก้ไขปัญหการบวชพระของผู้สูงอายุของพระอุปัชฌาย์ และพระอาจารย์ผู้สอน ก, พระนวกะ ต้องได้รับการอบรมและอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของท่านจนกว่าจะมีพรรษาครบ 5 ที่เรียกว่า นิสสัยมุตตะกะ ข.. ในกรณีที่พระอุปัชฌาย์มาบวชพระให้วัดที่ไม่มีพระอุปัชฌาย์ หรือพระอุปัชฌาย์ไม่มีเวลาในการดูแลอบรม ต้องมอบหมายหน้าที่ให้กับเจ้าอาวาสวัดนั้น หรือพระพี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลอบรมแทนตน ค. พระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส พระพี่เลี้ยงที่อบรมพระผู้บวชใหม่ ต้องอบรมพระผู้บวชใหม่ให้ทราบความหมายของพระภิกษุ ที่มีหน้าที่สำคัญ คือ ศึกษาพระธรรม) และอบรมเจริญปัญญา รวมทั้งต้องประพฤติปฏิบัติตนตามสิกขาบท 227 ข้อ จ. พระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาสวัดพระพี่เลี้ยงควรสร้างจิตสำนึกให้พระสูงอายุได้รู้ว่า บวชเป็นพระทำไม บวชเป็นพระแล้วได้ประโยชน์อย่างไร เมื่อบวชเป็นพระแล้วต้องประพฤติปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นผลดีทั้งต่อตนเองและพระพุทธศาสนา 2.2 วิเคราะห์การแก้ไขปัญหการบวชพระของผู้สูงอายุของผู้ให้การศึกษาอบรมหลังการบวช 1. แก้ไขปัญหการติดต่อกันนอกเวลาด้วยสื่อสังคมออนไลน์ 2. ในกรณีที่พระสูงอายุไม่ให้ความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน แก้ไขปัญหาโดยการที่ผู้ให้การศึกษาต้องทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุด 2.3 วิเคราะห์การแก้ไขปัญหการบวชพระของผู้สูงอายุของตัวผู้บวช คือ ก. วิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหสุขภาพทางร่างกาย เรื่องการป่วยไข้ของพระภิกษุ ด้วยวิธีที่พระพุทธเจ้าทรงวางหลักการไว้แล้ว ข. แนวทางการแก้ไขปัญหสุขภาพทางจิตใจ ด้วยการปฏิบัติธรรมตามจริตของตน ซึ่งนอกจากจะแก้ไขปัญหทางจิตใจแล้ว ยังเป็นการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพจิตใจของผู้ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีกด้วย เพราะหลักธรรมแต่ละหมวดมีเป้าหมายสูงสุด คือ นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด คือ เข้าสู่พระนิพพาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การบวชพระพระผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน” เกี่ยวกับการบวชพระของผู้สูงอายุในพระพุทธศาสนาเถรวาท ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน และการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทย ซึ่งมีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก, คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พอสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังที่ปรากฏในตาราง ดังนี้

ภาพที่ 1 ปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทย ดังนี้ คือ วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุก่อนเข้ามาบวช, ซึ่งวิเคราะห์การบวชพระของผู้สูงอายุที่มาขอบวช โดยให้มีการอบรมให้ความรู้กับผู้ขอบวช, วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาในการกลั่นกรองของพระอุปัชฌาย์ โดยให้มีการอบรมให้ความรู้กับผู้ขอบวชและปฏิบัติตามตามพระวินัยและกฎหมายเถรวาท ๓ อย่างเคร่งครัด, วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุหลังการบวช ซึ่งวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุของพระอุปัชฌาย์และพระอาจารย์ผู้สอน โดยเน้นให้พระอุปัชฌาย์และพระอาจารย์ผู้สอนทำการอบรมกับพระนวกอย่างจริงจัง, วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุของผู้ให้การศึกษาอบรมหลังการบวช โดยเน้นการสอนตามหน้าที่ วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุของตัวผู้บวช ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งหมดนี้ เพื่อให้ได้พระสงฆ์ที่มีคุณภาพที่จะสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การบวชพระของผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน” ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเรื่องการบวชพระของผู้สูงอายุระยะยาวในสังคมไทยต่อไป ควรมีการติดตามภายหลังการบวชพระของผู้สูงอายุแต่ละคนและประเมินผลด้วย เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมการอบรมดูแลพระสูงอายุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะได้เผยแพร่หลักสูตรวิธีการที่มีประสิทธิภาพเช่นนี้ให้ทั่วถึงทั้งประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุที่เข้ามาบวชและพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

2. ในการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุระยะยาวในสังคมไทยครั้งต่อไปนั้น ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น ผู้สูงอายุที่บวช, พระอุปัชฌาย์, เจ้าอาวาสวัด, พระพี่เลี้ยง ฯลฯ เพื่อให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการบวชพระของผู้สูงอายุ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบวชพระของผู้สูงอายุระยะยาวในสังคมไทย ให้ได้ผลดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- พระทอง รมณีโก. (2543). “ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบวชพระในสังคมไทยปัจจุบัน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมปโน). (2540). คู่มือพระอุปัชฌาย์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- พระใบฎีกาอินถนอม มหาวีโร (ศรีหาคา). (2548). “การศึกษาการอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษากรณีตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเกรียงไกร โสภณจิตโต. (2554). “กระบวนการคัดเลือกและวิธีการฝึกอบรมพระอุปัชฌาย์ของคณะสงฆ์ไทย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนาศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาสำเนียง เลื่อมใส. (2532). เตรียมตัวบวช. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสนธยา อธิจิตโต (แฝกสูงเนิน). (2564). “ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบวชพระของพุทธศาสนิกชนในอำเภอสูงเนินจังหวัดนครราชสีมา”. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546.). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต). (2565). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.
- _____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (2546). พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน. (2539). พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- แสวง อุดมศรี. (2548). การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.